

Universitätsbibliothek Paderborn

**Ser[m]ones de septe[m] viciis criminalib[us]
eoru[m]q[ue] remediis magistri Pauli Wan theosophi et
co[n]cionatoris Patauiensis eximii**

Wann, Paul

[Augsburg], 1517

VD16 W 1186

De filiab[us] auaricie: vic[is] p[er]ditio[n]e: furto: rapina siue viole[n]tia.
Sermo. CVIII.

urn:nbn:de:hbz:466:1-30065

etose nocentes. sicut faciunt caupones: q̄ fingentes se sollicito misstrare hospitib; malicie se vinum effundunt: ac si casu et non libenter fecerit finē ve alio recipiat: et sic plv vinū vēdere possint: et q̄q̄ q̄ suo clamore p̄ h̄ significat q̄ vini a būdātia h̄ anno fieri: qd̄ eoꝝ ve ipi dicunt fortuita est: fūsio fēare edeb̄. Alij in pariterib; aut in mēsa numeruz cancaroz signates dolose augmētānt. Alij malam mēlurā offertes ad menū sam statim effundunt: ut nemo considerare posſit si fuerit iusta mēsura vel nō. Alij supueniētib; hospitib; potū offerunt indifferentēr ve statim aliud vīnum afferat.

Profiteores p̄fumoz
primi p̄emptores: corrup̄ea p̄ sanis ex auaritia p̄tio veniūtates: vepura carnes/pisces/ous/ butyr/ lac et p̄silia: cruda vel cocita. Et hoc dūmō scient faciunt/ grauitē peccat̄: et infirmataes plūas causantimo et aliquā more, tales sūt q̄ vīnum p̄parat/purificat aut refecit̄ cūz rebo nocivis: ex q̄b plērūq̄ imp̄gnat̄ et pueris maria venuēt p̄icula. Tales etiā sūt qui medicinas p̄ficiēt̄: sc̄ient̄ res corrupras/no/niuas vel nō p̄ficius p̄ponēt̄: p̄ter vēstas/ et īā pdidit̄ vētēt̄ suā. Et ex h̄ necessario habet seq̄ vel ḡuorē egrī infirmitatē vel morez. atq̄ p̄ h̄ medici infamia atq̄ culpā: si in calib⁹ debitā aniaduersionē negligēt̄ adhibere. Tales etiā sūt p̄iculōs q̄ medicinas a se peritas q̄s nō habēt̄: dicunt̄ se m̄istrasse. vbi cūq̄ tales ēēt̄ cogit̄ in q̄to sūt p̄iculō suā p̄scia. Spero tñ hic nō ēē tales. Atramē dicere volui: ve q̄ta libo se occupat̄ maḡ sūt circūspecti et attēti in medicinis disponēd̄is et porrigeđis. Idez dico et a foret̄ de Empedictis q̄ medicinas dant̄ et vñā infirmitatē vībō indifferentē: nō attrēderes cōplexiōes homin̄. Ecce tā audīt̄ abusōes mercator̄ et alioꝝ in trib⁹ sepe nar̄is: q̄ vīnum bū p̄siderasset̄ ad eūcādū p̄cā ralū. Dñm̄ emēt̄ atq̄ vēdēt̄ib; q̄ pdic̄ib; trib⁹ sepe nar̄is is abusōnū: aut alioꝝ eaz̄ vēun̄. veiq̄ p̄ciḡ qd̄ Lxix. lxxvii. dist. i. Eccl̄ies. ait. Quēad⁹ modū em̄ erit̄ aut aliqd̄ tale cermis i cibro dū buc et illuc iacat̄: et oīa ḡna paulatū deorsum cadit̄. et tandem i cibro nil remaneat nisi feces sūe sterē. sic de suba negotiator̄ nouissime nil remaneat nisi solū p̄cīm̄. Hec ille. Ros gem⁹ q̄ decū: ut auxiliū sūu nob̄ p̄ster: p̄ qd̄ oī annū malop̄ radicē: ipam vīc̄ auaricia et cātis p̄icul̄ vīcere valēam̄. Qd̄ nob̄ p̄cedat dñs nr̄ t̄s us ch̄is i scūla būndic̄. Amē

De filiab; auaricie: vīc̄ pdic̄io: furto: rapina sine violētia.

Sermo. CVIII.

Rādix oīm̄ maloz
ēcupiditas. i. Tim. vi. In p̄cedēt̄
seri audīt̄ de abusōib; mercator̄
p̄tres sepe nar̄is. i q̄b hi m̄l̄tiple fraudez rastu-
sta vēdēciū et emēt̄: ut talib; fraudib; inqua-

ti valeat̄ post cognitionē eaz̄ p̄scias suas purgare. Et qd̄ s̄. ser. ciij. dixi de filiab; auaricie. et tādē d̄ ill̄ i p̄t̄cārt̄: vīc̄ obdūrāt̄: inq̄etudie sūe sup̄flua sollicitudie: fallacia mēdaciō: p̄u-
rio/fraude. Superstītū dicere d̄. pdic̄io q̄ s̄l̄t̄e filia auaricie furto et rapina sine violētia. q̄ bec̄ oīa m̄l̄t̄ veniūt ex auaricia tanq̄ et radi-
ce. Pro grā. Quēma. **R**ādix oīm̄ maloz ē cupi. vbi s̄. **P**riō dicēd̄ erit de pdic̄io. Se cūdō d̄ furto. **T**ertio d̄ rapina. **L**īcā p̄mū A est noīadū q̄ pdic̄io ē occulta et malicioſa ma. pdic̄io ch̄iat̄. i. p̄curatio ē p̄sonā aliquā. siē eī fraus ē deceptio circa res extiores: ira. pdic̄io ē circa p̄sonā. Sicut p̄z de Juda: q̄ ex auaricia. pdidit̄ ch̄is Mat. xxvi. Et Mar. xxiij. d̄. Judas scari oībis vñ̄ ex duodeci abiit̄ ad sumos sacerdo-
tes: ve. pdidit̄ eū ill̄. Sic m̄lt̄ ex auaricia īsidi-
ant̄ occulta et explozat̄ vbi sūt mercatores auc-
alij q̄ tēdāt̄ et cuī q̄b vadāt̄: q̄ cognit̄o tandē. p̄ dūt̄ alij raportib; ve illos spoliēt̄. Ō d̄ q̄nra cecitas illoꝝ q̄q̄ sua pdic̄io efficiūt̄ ve q̄s du-
cēs v̄l̄ apli⁹: imo mille spoliēt̄ aurēis: aut vas-
loze calūi i rebo: et q̄b illoꝝ alij eis v̄t̄ cedūt̄
duo flor̄. v̄l̄ min⁹. Utinā tales h̄ n̄ ēēt̄ pdic̄io-
res. sc̄ole et cōnei huic vēnitēs. Et tñ v̄p q̄ p̄-
dic̄io n̄ sp̄ cōmīt̄ ex auaricia: s̄z aliquā ex ira/
odio et iūdīa: aliquā ex luxuria. Ex tra: vt. **L**īcā
an̄ Abel fr̄z sūt. pdic̄io īfect̄: eo q̄ dñs re-
spicit ad mūera Abel fr̄z sūt et n̄ ad sua. dixit
eī fr̄z suo Abel. Egregiamur foras: et sic i agro
īfect̄ eū Ben. iiiij. Sic filij Jacob leuēt̄ ob-
stupp̄ foroz̄ sue Dīne īrruet̄ i Siche et p̄līm̄
cūlīat̄: occideat̄. Nā pdic̄io īdixit̄ ip̄. **S**ib̄
chē q̄ violauit̄ Dīnā: q̄ si ip̄ et oīs p̄pl̄s eīz ma-
sculinī sex̄ cīrcūcidēt̄: tūc vellēt̄ sibi dare Dī-
nā soroz̄ sūt̄ i v̄roz̄. cuī at̄ oēs masculi i cīrāt̄
ēēt̄ cīrcūclī et dolor ēēt̄ vēhemēs: tūc filij Jā-
cob īrruet̄ i eos et occideat̄ eos. Ben. xxiiij.
Sic Saul p̄līm̄ nūfus ē. pdic̄io īp̄cūre Dāz-
uid et lācea eū īfodē i pierc. i. Reg. xix. Sic
David p̄p̄ adulēteriū cōmīsūt̄ et luxuriā pdic̄io
sē fecit occidi Uriā. h̄. Reg. xi. Nā sc̄p̄it̄ Jos̄
ab p̄ncipiū exercitus: ve locaret Uriā i locū v̄b̄
fortissimū ēēt̄ bellū: et tūc d̄ relinq̄ret̄ eū ve inq̄
ficeret̄. Et sic d̄ m̄lt̄ alij exēplificari p̄t̄. Et q̄
tidie vidēmus fieri pdic̄ioes homin̄ ex iūdīa:
ex ira et auaricia. **L**īcā sedūt̄ vīc̄ de furto B
p̄mo vīdēdū ē Uz̄ fureū sīc p̄t̄m̄: Ad qd̄ dī Tria reg-
cēdū ē q̄ ad rōnē fureū erit̄ p̄currīt̄. q̄p̄ p̄mū cō-
rūt̄ur ad uēt̄ sibi fm̄ q̄ ūt̄iūt̄ iūt̄iūt̄ vñcūiūt̄ tribū/ fureū.
Et qd̄ sūt̄ ē. et alioꝝ cōp̄petit̄ eī q̄ v̄surpat̄ alienū.
Sedūt̄ v̄o p̄t̄m̄ ad rōnē fureū ē: q̄ sīc circa
rē possēt̄. Et sic distinguit̄ a p̄cīs q̄ sūt̄ ē p̄p̄
sonā: sicut ab homicidio et adulēterio. Siquis
em̄ accip̄it̄ id qd̄ est alecr̄: nō q̄si possēt̄ sed
q̄si pars: sicut si amputet̄ mēbz̄. vel si sīc in p̄p̄
sonā cōiuncta: ve si auferat̄ filia vel v̄roz̄: tūc
p̄p̄ nō habz̄ rationē fureū: sed alecr̄ peccati
māt̄oris. **T**ertiū qd̄ cōplet̄ rationē fureū: est fureū ve
ve occulte v̄surpet̄ alienū. Et fm̄ hoc fureūm̄ culcāt̄.

De proditioe et furto

Propter loquendo. Est occulta usurpatio rei alienae inimico domino. Pro quod est non adiutor; quod occulta ratio quoniam est causa peccati. puta cum quod velut occulta ratione ad peccatum. sicut accidit in fraude et dolo: ut per nos. scilicet. Et hoc modo diminuit peccatum sicut postea in spiritu peccati. Alio modo occulta ratio est simplex. circumspecta perit tunc diminuit peccatum. cum quod est signum secundum auctum timoris. cum enim quod tollit scandalum.

Rapina. Et ita est in furto. Ex quo sequitur quod rapina est cuiusque pecunia est peccator. cum quod furto: eo quod rapor sine timore et timore oufert alienum per violentiam. Unus. xiiij. q. v. c. penale: dicitur. Penale est occulta auferre: multo maiori peccatoe penale est visibiliter eripere. Est enim vice quod generali noite furteri prebeat se rapina. Et sic sub nocte furteri (cum dicitur: Non furteri facies) etiam rapina prohibetur. Et hoc vulnus Aug. i. predictio. c. penale. Ubique dicitur. Furteri nocte non invenimus nisi illucira usurpatio rei alienae non cum rapina punitur quod furteri prohibetur et cetero. Ex quo iterum patet: quod sola voluntas efficit peccatum furteri: etiam si quis ex timore nihil auferat. Unde de pe. dist. i. Si appetere. dicitur Aug. Si propterea non facio furteri: quod times ne videar: in me in corde fecisti: furteri teneris et nihil tulisti. In hunc enim est differentia: quod ille qui sola voluntate furteri non tenet ad restitutionem: eo quod nihil accepit. Alter vero qui voluntate et facto furteri committere: ultra id quod peccauit ad restitutionem tenet. Ideo in celulo de rapina. Ex punitio latens per nos est furteri est peccatum: et modo quod dicitur est. Primo ex eo: quod furteri opponit iusticie iniquitatem furteri est acceptio rei alienae. Secundo ratione dolis et fraudis quia fur comittit occulteri: et quod est insidijs rei alienae occurrerit. **S**ed dicitur quod: Audito quod furteri est peccatum: an tunc generaliter et regulariter sit peccatum morale: vel aliquam veniale? Ad hoc dicendum est secundum sanctum Iohannem. q. ii. q. lxvij. arti. vi. quod sicut patet ex predictis: peccatum morale est quod transcharitati: secundum quam est spiritualis animi vita. Caritas autem principia licet existit in dilectione dei. secundario vero in dilectione proximi: ad quam pertinet ut primo bonum vel illum et operemur. per furteri autem hoc inferri nocum est. primo in suis rebus: et si passim homines subiunguntur furteri: perire humanana societas. Unde per nos furteri transcharitati est peccatum morale. Unde Zacharias. v. Hoc est maledictio quod egreditur super factum ois terre: quod ois fur (sicut ibi scriptum est) iudicabitur. ad mortem. Nullus autem secundum iudicium diuinum redenatur ad mortem nisi peccato mortali. Postea tamen furteri committeri rebus parvius modicioribus valditur. Illud autem quod minimum est approbatum ratione est: quod si nobis furteri committeri res minime sunt: sed non repugnat sibi nocum est inferri. Et hoc illud quod accipit potest presumere non esse vera voluntate ei cuius est res. Et per tanto si quis furteri accipit hinc res minimas potest excusari a peccato mortali. Si tamen habet animus furandi et inferendi nocum est. primo etiam in calibis ministris: vel cum per hoc ad iram et contumeliam sit maledicitoribus provocare: vel scilicet quod graviter offendit ex furto talis rei minime: ut penitus ac speculi: pomorum: et ceteris est peccatum mortale sicut et solo cogitari per sensum. **S**ed tunc dicere quod: Tunc prouerbi. vi. dicitur furteri non esse furterum grandis culpe. Rursum quod ex duplice causa furteri potest alleviari. Primo quod appetit necessitatem dupl. inducere ad furandum: quod diminuit vel totalem culpam colligere potest. **S**ecundum ut esurientem impluat animam. **T**ercio furteri dicitur non esse grandis culpe: quod copiarum rationem ad reatus adulterij quod puniri moretur. Unde subditur de furto: quod deprehensum reddet septuaginta.

D
Res invenie

Ex iste quod dicitur: Quid est dicendum de rebus invenientibus: an inuenientibus furteri debet? Ad hoc dicendum est: quod de rebus invenientibus est distinctus genere. Quedam enim sunt quod nunquam fuerint in bonis alicuius: sicut lapilli et gemme quod inuenientur in litoribus maris: et talia occupari ceduntur. Et eadē rō est de thesauris antiquis tempore occulatis: quod non est aliquid possessio: nisi quod secundum leges civiles nec inuenientur dare medierat dominus agricola in aliis non agro inueniret. propter quod in parabola euangelij dicitur Mateus. xiij. de inuenientibus thesauris absconditis in agro: quod emittat agricola quod videt ius possidendi tortu thesaurum. Quedam vero res sunt quod inueniret fuerint de pinque in aliis bonis. Et tunc si quis eas accipiat non anno remittendis: sed anno restituendis domino qui eas per derelictionem non habet: non committit furteri. Et similiter si per derelictionis habentem et hereditatem inuenientibus: sibi remittat: non committit.

plū. q̄ aut̄ adulter est/pdct aniam suaz. Un̄ in legē nō infliḡt pena mortis p furto/ sed soluz pena dāni. Exod. xxii. Si q̄s furat̄ fuerit bov̄ uē aut ouē qnqz boues, p vno restituat̄; t̄ q̄t̄ or oues, p vna oue, q̄t̄ pene pñtis vite maḡ sūt medicinales q̄ retribut̄ur. retribut̄io em̄ suat̄ diuino iudicio; qd̄ ē fīm vitaē i peccat̄es. Et iō fīm iudicū pñtis vite nō pro q̄libz pec̄o moralis infliḡt pena mortis; s̄z soluz p ill̄ q̄ in seruit̄ irreparabile noctūmētū. vel etiā p ill̄ q̄ ba/ bēt̄ aliquā horribilē deformitatē. Et iō, p furto q̄n̄ furū qd̄ repabile dāni ifert̄; nō infliḡt salte regulas punīt̄ pēr fīm pñtis iudicū pena mortis; n̄i si furū ag na mortis graue p̄ aliquā grauem circūstātiā. sicut parz de sacrilegio; qd̄ ē furū rei sacre. Et de pecula tu qd̄ est furū rei cōis; vt p̄z p Aug. sup̄ Joā nē. Et de plagio; qd̄ est furū, p q̄s more punīt̄. vt p̄z Exod. xxii. Un̄ peculat̄ iudicū in eos dat̄ q̄ fraudē erario faciūt̄. Nō em̄ sc̄i iudicū eāt̄ furū reipublicc sicut rei p̄uate; vt parz ex̄ tā dicit̄. Sed dicere q̄s incidēat̄; Lur lex diuina ip̄on̄ rale penā; vt p vno boue qnqz restituant̄; t̄ p vna oue q̄t̄or; cum port̄ p vna oue qnqz dari possent̄. Ad h̄ rñder Guillel. parisien. i. fi. t̄ le. par. v. c. iiiij. q̄ h̄ fuit̄ p̄te fru crū t̄ veilitatē talū aialia. Quaretor em̄ vi licates habz ouis. duas. l. pell̄ t̄ carnis; t̄ alias duas. l. frucez t̄ ferz. p fructū aut̄ inelligim̄ lac/caseuz t̄ butcz. Nas vō q̄t̄or veilitates habz; bos; t̄ insup̄ qnqz; vicez laboris sive agric̄ colatiōis; sive euectiōis onēz. Quia iiḡt̄ qnqz dāna irrigat̄ q̄ bouē furat̄; q̄t̄or vō tm̄ qui ouē. merito qnqz boues p vno restituat̄; t̄ q̄t̄ or oues p vna reddi p̄cep̄t̄ domin⁹. Hec Guil. Et subiūḡt̄ paucis iterposis alia cām̄ dicēs; q̄ pbabili⁹ videt̄ q̄ dñs i ista iſtēcōe resp̄ctū habuerit̄ ad malorat̄e audacie atq̄z dāni q̄ ad utilitates p̄missas. Maloris ei au dacie t̄ iprobitat̄ ē bouē furari q̄ ouē. t̄ iō se uer⁹ puniend⁹. Hāc ḡ penā iō instituit̄ oipo rēs de⁹; q̄ videt̄ eā sufficere ad defredā t̄ corri gēdā iprobitat̄ t̄ audaciā ip̄li ill̄ ab his ma lis. Maloris aut̄ aut̄ minorē penā statuissit̄ in bis; si b̄ necessarii aut̄ expediēs vidissit̄; qd̄ v̄i q̄ en̄ n̄llo mō latere poruit̄. Et subiūḡt̄ Guillel. q̄ iste pene nō infligebant̄ nisi cū aialia hec ab ip̄is furatoribz vel comest̄a vel aliis p̄sup̄tra erat̄. Si en̄ iuenieban̄ ap̄d eos viua; nō n̄llo duplū restituere cogebant̄. sicut leḡt̄ in p̄mis̄ morato ca. Et h̄ est iō; qm̄ p̄sup̄t̄o t̄ comest̄o rei alienae; aut̄ noua p̄cā erat̄. l. noua furat̄; cū cēnt̄ noue p̄rectratiōes rei alienae iūto dñs. aut̄ salte magne aggrauatiōe furor̄. Et iō merito supaddit̄io eaz supaddebat̄ t̄ pena. Lū at furū inuinciebat̄ illesum sive integrū; restituens bāt̄ dñs rei furat̄e duplū; hac de causa vicez le ge talid̄is q̄ iustissima videt̄. h̄ ē; vt ip̄e furat̄ dāni qd̄ inferre voluit̄. p̄t̄o suo; vt sic in se ip̄o disceret̄ q̄lit̄ erga alios se h̄t̄ deberer. Un̄ si solū t̄ furat̄e oblata restituissit̄; t̄cū nulluz

pass̄ fuit̄ dāni; s̄z si duplū restituiret̄; t̄cū dire cee i eo punit̄ fuit̄ i q̄. p̄xim̄ dānificare voluit̄. t̄cū. S̄z qd̄ sup̄ d̄z. Prouer. vi. de fure. q̄ de p̄he fus reddet̄ septuplū. Dicit̄ Nicō. de t̄y. q̄ p̄ter incremētū furi fuit̄ additū ad penā legis; vt hoīs a furto cobiberent̄; nec ē ū legē q̄ nō inbi buit̄ addere ad penā; p bono reipublice. Sic ec hodie furtū q̄ui punit̄; q̄ pena mortis. quāuis miti⁹ esset̄ agēdū cū his q̄ ex paup̄itate furaret̄ cū verecūdia t̄ timore. Etia si nō essent̄ i exēra neccare. S̄z circa b̄ di. q̄s; an licetū sit̄ necesse sit̄ate furari. Ad h̄ rñdet̄. Tho. q̄. q̄. q̄. lxvi. ar. furari in vñ. q̄ ea q̄ sūt̄ ur̄. būani no pñt̄ derogare iuri necessaria naturali vñ iuri diuino. sedz at nālē ordinē ex di te an sc̄i una puidētia est statuet̄. q̄ res inferiores sūt c̄t̄um ordinate ad h̄ yr ex his subueniat̄ boīm necessariati. Et iō p̄ rep̄ diuisionē t̄ appropriationē de iure būano pcedēt̄o ip̄edit̄ q̄n̄ boīs necessariati sit̄ subueniēdū ex boīm reby. Et iō res q̄s aliq̄ sup̄abūdātē habēt̄ ex nālī iure debet̄ pauh̄ perū sustentatiōi. Un̄ Amb. d̄t. Et h̄ in decrez to. xlviij. di. in ca. Sicut bi. Esurientū panis ē quē tu decines; nudoz. indumentū est qd̄ tu rez cludis; miseroz redēptio t̄ absolutio est pecunia quā tu i terrā defodis. S̄z q̄ multi sūt ne cessat̄ patiētēs; t̄ nō pōt̄ ex eadē re oīb̄ subveniri; cōmitēt̄ arbitrio vniuersit̄usq; dispēsa tio p̄p̄iaz rep̄; vt ex eis subueniat̄ necessitatē patiētēb̄. Si tm̄ adeo sic vrgens t̄ euīdēs ne cessat̄; vt necessariū sit̄ instanti necessitatē de reby occurrēt̄b̄ cē subueniēdū; puta cū immi net̄ p̄sonē p̄culū i fame vñ frigore ip̄o vñ p̄uenroz; t̄ alie subveniri nō pōt̄. tūc licet̄ pōt̄ aliq̄s ex reby alienis sive necessitatē subuenire; sive manifeste sive occulē sublat̄. nec h̄ p̄te habz rōz nē furci vñ rapine. Hec sc̄t̄us Tho. Et dixi noz canēt̄; alie subveniri nō pōt̄. q̄ si p̄t̄ medicādo vel aliud licet̄ faciēdo sive necessitatē subvenire; nullo modo debet furari t̄cū. R Nūc tertio p̄ncipali⁹ vidēndi ē de rapina sive de violētia; Furū et q̄ est vna filiaz̄ avaricie; vt p̄z sup̄ fīmōe. cuij̄ rapia dī Primo dicēdū est; in q̄ differat̄ furū t̄ rapina ferunt̄. Sc̄do q̄le sit̄ p̄t̄ rapina; an graui⁹ q̄s furū. Circa p̄mū est nocādū fīm menē sc̄i Tho. vbi sup̄. ar. viij. z. ix. q̄ furū t̄ rapina sūt p̄cā specie diffīcta. qd̄ declarat̄ h̄ mō. Furū cī t̄ rapina sūt p̄cā iustitiae opposita/ inqntū aliq̄s alteri facit̄ iniustū. null⁹ aut̄ pacēt̄ iniustū volēs v. Ech. Et iō furū t̄ rapina cī h̄ sūt p̄cā; q̄ in eis est accep̄to inuoluntaria cī partē ei⁹ cui ali qd̄ aufer̄. Inuoluntaria aut̄ dupl̄ d̄z. s. p ignorātiā t̄ violētia. iij. Ech. Et iō alia rōnē p̄cā habet rapina q̄ sit̄ p̄ violentiā t̄ alia furū qd̄ sit̄ dñs rei ignorātē. Et p̄p̄ hoc differūt̄ specie. Ex hoc p̄z q̄ rap̄ m̄lier̄ nō p̄st̄it̄ diversas species p̄cā; sive fiat̄ occulē sive manifeste q̄ rap̄ m̄lier̄ nō pōt̄ ee occulē cī partē m̄lier̄ q̄ rap̄. Et iō etiā sit̄ occulē qnqz ad alios q̄bo rap̄/ adhuc remanet̄ rō rapine cī p̄t̄ m̄lier̄. cui violētia infert̄. S̄z circa sedz q̄le

De detestabilitate furti et rapine

Rapina pcam sit rapina: et an sic gni furto. Dicendum est
qe pcam q rapina qndam violentiam et coactionem importat:
sit.

Et quod iusticia aufer alicui qd suu est. In societate autem hominum nullus habet exercere coactionem nisi
si p publicam patet. Et ideo quoniam q violentiam
aliquid alteri auferre si sit priuata plena non vrens
publica potestate/ illicite agit rapinam comitem
sicut per in latribus. Principibus vero publica potestas
comitem ad hanc iusticie custodes.

Et id non licet eis violentiam et coacciōne utriusque nisi
iusticie tenore: et b. v. 3 hostes pugnando: vel h. c.
cives/ malefactores puniendo. Et quod p talē violen-
tiam aufer non habet ratione rapine: cum non sit iustitia.

M

Si vero 3 iusticia aliquam p publicam patet vi
oleniam abstulerint resalioz/ illicite agit et rapi-
na comitem: accepit ad iustificationem tenet. ¶ S. d.
di. qd: Quid de his qd p datus rapiū ab hostibz?
Rūdet q si illi q depdant hostes hinc bellū ius-
titū: ea q p violentiam adquirit ab his qd iuste im-
puigno/ eoz efficiuntur et non habent ratione rapine: vñ
ne ad iustificationem tenet. Et dico nocte: ab his
qd iuste impugnat. non erit in bellis iustis ab ec-
clesia pulegari sicut pegrini/ mercatores p re-
publica/ rustici i agricultura exsisteret. et signa-
ter clericis et psonis spūales. maxime dūmō non de-
derunt cam iustitiae ad bella puerā: ut p p. q
de treuga et pace. c. Innoquam. Et xliij. qd
Si quis romperat. c. sequit. Sed heu nris ep-
iscopu nemo p spoliari qd hmo psonae pulegare.
Est tū vix qd erit in iusto bello ptingit peccatum
et cupiditate ex pia intentio: dū non p*pr* iusti-
cia h. p*pr* p*da* p*ncipalit*e pugnat. sed heu nris
episcopu concer sit. Dicit enim Aug. i. li. de vñbris dñi
q*pr* p*da* militare p*cm* e. Et hinc vba. xliij. q.
i. militare. Si vero illi q*pr* d*accipit* habet bel-
lum iustitiae/ rapina comitem: et ad restituicō
ne tenet. ¶ S. dice. Quid de his q*res ifide-*
lii rapiū? Rūnet qd aliqui iudei in era iniuste-
res suas possidet inqntū eas q*z* legē terrenoz
p*ncipalit* amittere iusti se. Et id ab eis p*pr* p*viol-*
lenti suberabit: non priuata aucre sed publica.

N

Sed di. qd tū de his q*principes exorbiunt* a
subditis suis? Rūdet q*si p*ncipes a subditis**
exigunt qd eis q*z* iusticia debet. p*pr* bonū cōcō
seruādū. et q*z* violentiam adhibeāt non est rapina. Si
vero aliqui p*ncipes* iudei exorbiunt q*z* violentiam
rapina est sicut et latrones. Ut enim Aug. i. iij. d
cui. dei. c. iij. Remota iusticia q*z* sicut regis
magis latrocinia q*z* latrocinia q*z* nisi qua regis
Et ibidem Aug. adduc exemplum de q*z* pyrata i ma-
xi coprehendo. Lui dū diceret rex Alephader cur
mare iestū hinc. ille libera p*z*umacū ait. q*z* dī
bi inq*z* v*z* orbē terrarū: sed q*z* id ego exiguō na-
vigo facio/ latro vocor. q*z* tu magis classe/ impa-
tor vocaris. Et Ezech. xlii. dī. Principes ei*z* i
medio ei*z* lupi rapientes p*da*. vñ et ad restitu-
tionem tenent sicut et latrones. Et rāto gni pec-
cāt q*z* latrones quanto p*ncipios* et cōius q*z* publicā
iusticiā agū: cui*z* custodes sūt positi. Ecce q*z*
zū p*ncipis* salutē iūmer p*ncipibz* iuste sibi subie-

ctos q*z* uāces v*z* nō defendētes tē. ¶ Ex oībo illē
pe*z* q*z* rapina ceteris paribz gni p*cm* ē q*z* fur-
tū: v*z* s. B. q*z* p*rapinā* nō solū iſerit alicui da-
mnū i rebz: s*z* etiā p*g*rit i qndam p*sonē* i*ḡminū*.
sue iuriā. et b*z* p*po*derat fraudi v*z* dolo q*z* p*gn*
nēt ad furtū. Rogem⁹ g*z* dēu ut nos adiuveret:
Quis auariciā oīm maloz radicē cū filiabz su-
is a nris cordibz expellam⁹: ut p*pc*euā pacē p*z*
cipe mereamur Amen.

De detestabilitate furti et rapine
Sermo. CIX.

Rādix oīm maloz

E*cupiditas. s. Tim. vi.* In p*cedēt*
v*z* fmōe audītū de tribu p*cris* sive fig-
liabz ex auariciā tanq*z* ex radice p*cedēt* v*z*: v*z*
delicē de p*dcitō* de furto: de rapina sive violē-
tia: q*z*lia sive p*crā*. Nūc v*z* n*b* fmōe vidēdum
erit q*z* m*erito* oīm boīem mouere debeat ad
decessatiōē furti et rapine q*z* ex auariciā p*pc*
dūt. Pro grā B*ne* maria. ¶ Radix oīm ma-
loz ē cupi. vbi s. ¶ Pro decessatiōē furti et ra-
pine ē aduertēdū q*z* m*lta* sūt q*z* dissuadēt fur-
tū et rapinā. q*z* septē i particulari cāgit Vin. i
Spe. mo. li. iij. p*ee*. viij. dis. x.

Timor

Pudor et confusio

Amor dei

Videliz Elamor oppressor

Enormitas culpe

Magna rusticitas

Penaz diversitas

¶ Primo furti et rapinā dissuaderet m*ltriplex*
timor: v*z* timor p*gal*d*ñ*u: timor final*z* iudicij
timor gehēnal*z* supplicij. De p*mo* dr. Rom. xiiij.
V*z* nō timere p*ratē* h*ñ*fac*z* hebis laudē ex il-
la. Si autem malefacer*z* time*z* nō em*z* sine ca*z* glaz
dū poreat. dei em*z* mister ē*z* vider*z* i trā ei*z* q*z* mas-
le facit. Hic timor furto et rapine iſepabil*z* est
annex*z*. Ip*z* ei*z* timet dephēd*z* et occidi. De b*z* pos-
ne Vin. vbi s. xiiij. di. Quidā latro p*se*bat E*epi*plus
cuidā frater i*z* q*z* silua dicēs: q*z* p*se*p*enit* ba-
bitauerat i*z* q*z* silua sine ecce*z*: spoliari*z* trāscure*z*
et oēs ei*z* timebat. Ip*z* autem ad oēs timebat q*z*
vix somnū modicū ad momētu capiebat. So-
cios erit*z* suos rātu*z* timebat q*z* nō sustinebat q*z*
apropinq*z* et ei*z* v*z* iacerē*z* p*ce* e*z*. sp*vestit* et
cū armis ibat*z* tot*z* rātu*z* sustinebat*z* p*scelere*
suo: q*z* vix vñq*z* aliq*z* marty*z* tanto spacio. p*ce*
dēu rātu*z* sustinuit. Lū ar*z* fra*z* m*lta* laboral*z*
circa eū p*uerēdū* et ad terrā trāsmarinā mitē
dū/sol*z* cū eo*z* nec patiebat*z* sociū frīs accede-
re: dicēbat q*z* b*z* n*faceret* nisi p*us* q*z* dā q*z* ei*z* ini-
ri*z* fecer*z* emēdarē*z* sive satifacer*z* ei*z*. Lū ar*z*
ip*z* nobil*z* maxim*z* et robust*z* corpe videre*z*: c*ih*
to post iſiliā ut spoliari*z* qndam parvulū hoīz
merces portat*z*: ita mericulosis*z* excors iū*z*
ē*z* ab illo p*uerē* deinceps ē*z* cap*z* ligar*z*: et du-
ctus a scelari*z* iusticia distract*z* et suspēsa. Jā

E*xep*

B*lio*
turi
ci*z*

E*xep*

Tim-
eū*z*
plu*z*

pudo*z*
2fusi*z*